

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ

Кафедра: публічного управління та адміністрування

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на здобуття ступеня магістра

на тему:

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

Виконала: студентка магістратури за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування заочної форми навчанням Павлішена Т.Ю.

Керівник: Требик Л.П., доцент кафедри публічного управління та адміністрування, кандидат наук з державного управління

Рецензент: _____

АНОТАЦІЯ

Павлішена Т.Ю. **ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ.** – Рукопис.

Summary

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТА ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

- 1.1. Суть, принципи та ознаки громадянського суспільства
- 1.2. Нормативно-правове забезпечення взаємодії громадянського суспільства і держави в Україні та принципи взаємодії

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНУ ВПЛИВУ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

- 2.1 Дослідження особливостей сучасного стану розвитку громадянського суспільства в Україні
- 2.2 Аналіз цифрових інструментів впливу інститутів громадянського суспільства на державотворчі процеси в Україні

РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА З ДЕРЖАВОЮ З ДОПОМОГОЮ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

- 3.1. Шляхи покращення впливу інститутів громадянського суспільства на державотворчі процеси в Україні
- 3.2. Методика оцінки взаємодії органу влади з громадськістю з допомогою цифрових інструментів

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми. Невід'ємною рисою належного управління є акцент на діалозі з громадськістю, відкритість та прозорість та забезпечення довіри громадськості до органів державної влади. Сучасне суспільство вимагає більшої відкритості, прозорості та зворотного зв'язку з боку уряду при реалізації державної політики. Такі очікування можуть бути виправдані лише використанням діалогічних форм управління, які, в свою чергу, реалізуються відповідно до різних моделей партнерства.

З моменту здобуття незалежності розвиток громадянського суспільства був і залишається одним із стратегічних пріоритетів демократичної трансформації України. Лише створюючи сприятливі умови для розкриття творчого потенціалу громадян та подолання їх соціальної інерції, суспільство набуває здатності до саморозвитку за участю людей у процесі демократизації.

У сучасних українських умовах оптимізм щодо характеру і темпів розвитку громадянського суспільства є дещо передчасним і необґрунтованим. Одним з важливих напрямів трансформації Української держави, сприяння розбудові громадянського суспільства є зміна ролі держави в її взаємовідносинах з суспільством загалом і з громадськими організаціями зокрема.

Ступінь висвітлення проблеми, що вивчається в науковій літературі, досить висока. У різні часи аналіз концепції громадянського суспільства, його етапів становлення, освіти та розвитку привертав увагу багатьох науковців та політиків. Ці проблеми трактувались з різних точок зору у працях видатних світових мислителів, таких як Т. Гоббс, Г. Гроцій, Дж. Локк, І. Кант, Д. Віко, К. Беккаріо та ін. Моделі спілкування громадянського суспільства були розроблені Г. Ласуеллом, К. Шенноном, В. Вівером, Б. Уотслі та П. Лазарсфельдом. Відносини між державою та громадянським суспільством обговорювали М. Бубер, Ф. Ебнер та Дж. Лотман.

Багато українських науковців у своїй роботі займались питаннями громадянського суспільства, зокрема В. Корнієнко, І. Крицак, В. Мартиненко, Ф. Рудич, Г. Щедрова, О. Крюков, В. Денисенко та інші. Сучасні погляди та ідеї громадянського суспільства обговорюються в наукових статтях, монографіях, доповідях, лекціях та журналах таких вчених, як А. Карась, Й. Кіш, Ч. Ткаченко, В. Степаненко та ін.

Мета та завдання дослідження.

Метою дослідження є теоретичні основи розвитку та взаємодії громадянського суспільства і держави в Україні, аналіз стану впливу інститутів громадянського суспільства на державотворчі процеси в Україні напрями удосконалення взаємодії громадянського суспільства з державою з допомогою цифрових інструментів

Для досягнення поставленої мети було визначено такі **завдання**:

- розкрити суть, принципи та ознаки громадянського суспільства;
- дослідити нормативно-правове забезпечення взаємодії громадянського суспільства і держави в Україні та принципи взаємодії;
- дослідити особливостей сучасного стану розвитку громадянського суспільства в Україні;
- розглянути та охарактеризувати цифрові інструменти впливу інститутів громадянського суспільства на державотворчі процеси в Україні;
- виокремити шляхи покращення впливу інститутів громадянського суспільства на державотворчі процеси в Україні;
- узагальнити методику оцінки взаємодії органу влади з громадськістю з допомогою цифрових інструментів.

Об'єкт дослідження – є суспільні відносини, що пов'язані розвитком громадянського суспільства в Україні.

Предмет дослідження - цифрові інструменти впливу інститутів громадянського суспільства на державотворчі процеси в Україні.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань було використано ряд методів:

- порівняльно-історичний. З метою виявлення подібних характеристик та характеристик громадянського суспільства на різних етапах історії людства.

- аналітичний метод для виявлення внутрішніх тенденцій та можливостей для розвитку громадянського суспільства;

- соціологічні методи: перегляд документів, прийнятих нормативних актів, наукових статей, монографій тощо (аналіз вмісту), огляд соціальних тенденцій;

- абстракція, з метою для виділення та узагальнення основні ознаки теми дослідження.

Інформаційною базою дослідження є: монографії, статті, посібники, автореферати за темою дослідження, нормативно-правові акти, результати досліджень.

Структура роботи. Відповідно до мети та завдань дослідження робота складається зі вступу, 3 розділів, 6 підрозділів, висновків, списку використаних джерел із **64 найменування. Загальний обсяг роботи складає 62 сторінки.**

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТА ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

1.1 Суть, принципи та ознаки громадянського суспільства

Громадянське суспільство є досить автономним суб'єктом, яке знаходиться поза безпосереднім втручанням держави, перетворюючись в потужну самоорганізовану і саморегулюючу сферу соціального життя. На сьогоднішній день кожна людина виступає не тільки творцем своїх особистих матеріальних і духовних цінностей, вона також є активним учасником соціально-політичного управління, відповідальним громадянином держави.

З метою розкриття процесу утворення громадянського суспільства в історії цивілізації людства доцільно розрізнити його сутнісне розуміння у вузькому сенсі — як суспільства неполітичного, громадянської спільноти (цивільної громади) і у широкому — як суспільства політичного, тобто будь-яких усталених суспільних відносин, форм та інститутів, що не підлягають безпосередньому державно-владному регулюванню [11].

Поняття громадянського суспільства навіть сьогодні є досить неоднозначним і дискусійним серед науковців. Існує багато підходів до його тлумачення.

А. Колодій виділяє три «класичні» інтерпретації громадянського суспільства, які розробляються в рамках: підходу Локіана, згідно з яким основою громадянського суспільства є природна та громадянська опозиція; Підхід Гегеля, згідно з яким це верховенство права та принцип індивідуалізму; Підхід Токвіля, який насамперед передбачає асоціативну діяльність [15, с. 30].

В. Нікітін трактує громадянське суспільство як низку соціальних відносин, які відповідно до чинного законодавства та традицій здійснюються членами товариства самостійно та без посередництва влади [21, с. 69].

В. Мартиненко визначає громадянське суспільство як інституційно сформовану, узагальнену систему самоорганізації міжособистісних взаємодій, метою якої є створення таких інституційних умов соціального життя людей, які запобігали б виникненню та загостренню соціальних конфліктів [19, с. 169]. .

Завдяки своєму природному походженню громадянське суспільство є результатом дозрівання інтелектуальних, етичних, соціальних та класових умов життя, які сприяють насамперед приватним інтересам громадян, їх особистим правам і природним свободам. Людські інтереси стоять на першому місці. Однак слід дивитись на більш широке розуміння громадянського суспільства як системи незалежних суспільних відносин, яка може впливати на весь державний механізм. Інститути громадянського суспільства повинні забезпечувати певний баланс між соціальними та політичними силами та регулювати відповідні соціальні відносини за допомогою правових норм.

Поняття "громадянське суспільство" продовжується в ідеї громадянського суспільства, яка, на думку М. Бойчука, виражає онтологічні основи громадянського суспільства, його коріння з точки зору свободи, справедливості, солідарності та соціальної гармонії, де:

- свобода розглядається як можливість самовираження та самореалізації;
- солідарність як можливість переслідувати спільні інтереси та цілі;
- справедливість та рівність як моральний принцип, умова реалізації загальнолюдських цінностей, з акцентом на рівності прав людини при реалізації життєвих цілей;
- угода - як скоординована воля до дії та заради миру, відповідальність за її результати. [3, с. 29–30].

Особливу увагу слід звернути на підхід, який розглядає громадянське суспільство як діалектичну одиницю чотирьох основних сфер людського

життя: політичного - відносин, що виникають в результаті задоволення політичних інтересів і свобод, через участь громадян у різних партіях, рухах та державні та громадські справи, об'єднання; економічні - це економічні відносини, і перш за все відносини власності, які складають матеріальну основу суспільства; соціальна - створення різноманітних соціальних спільнот і відносин між ними; духовний - це відображення функціональних та розвивальних процесів громадянського суспільства в суспільній та індивідуальній свідомості у формі наукових теорій, концепцій та у формі повсякденної обізнаності, життєвого досвіду та традицій [18, с. 37].

Для поглиблення розуміння ними громадянського суспільства можна виділити наступні групи принципів: економічні, соціальні, політичні, ідеологічні, правові, як показано на рис 1.1.

Рис. 1.1

Принципи громадянського суспільства

(Примітка. Складено автором за даними [4; 24].)

Розглянемо детальніше кожен з груп принципів та їх властивості.

Економічні принципи:

- економічною основою громадянського суспільства є плюралізм, рівність та недоторканість усіх форм власності, в яких переважає приватна власність. Р. Даль пише: «Демократія існує не тому, що люди цього хотіли і шукали широкого консенсусу щодо фундаментальних цінностей, а тому, що різні групи тримали шию до тих пір, поки не побачили взаємну неможливість здобуття влади та необхідність домовленостей. "[5, с. 84].

- економічна свобода громадян та їх об'єднань, інші економічні питання;

- свобода та волонтерство, вільний вибір роботи на основі ринку праці, створення умов праці для зайнятих;

- реальне та практичне визнання того факту, що лише власник може бути справді вільною та незалежною людиною;

- ринкова економіка, соціально орієнтована держава. Вільний ринок збирає ресурси шляхом добровільного та абсолютно анонімного процесу нескінченного обміну за домовленістю між приватними особами та їх асоціаціями [24].

Соціальні принципи:

- громадянське суспільство - це людське суспільство. Коли індивідуальну свободу визначають як найвище благо, а невтручання у життя інших людей розглядають як головну перевагу соціальної взаємодії, конфіденційність стає найвидатнішим досягненням сильного громадянського суспільства.

- громадянське суспільство - це добровільна спільнота активних, вільних, рівних людей та добровільних об'єднань, заснованих на конкуренції та солідарності.

- наявність середнього класу, здатного відігравати роль виробника та споживача та створювати соціальну основу громадянського суспільства. Відсутність поляризації населення між занадто багатими та занадто бідними;

- наявність та функціонування розвиненої соціальної структури - соціальних інститутів, вільних від державного контролю, що забезпечують задоволення різноманітних інтересів різних груп та груп населення.

Політичні принципи:

- суверенне, відкрите, саморегульоване суспільство політично активних громадян;

- політична свобода, розвиток демократії у всіх сферах суспільного життя. Рівність та безпека для всіх громадських об'єднань та політичних партій. Принцип: Політична влада може бути досягнута лише шляхом вільних демократичних виборів;

- активна участь неурядових самоврядних загальнолюдських цінностей (сім'ї, кооперативи, корпорації, громадські організації, професійні, творчі, спортивні, етичні, релігійні та інші об'єднання) у суспільному житті; наявність громадських рухів та різних типів організацій, які намагаються поліпшити своє життя та досягти своїх корпоративних цілей;

- забезпечення вільної участі всіх громадян у державних та цивільних справах у політичній сфері без обмежень;

- громадянське суспільство - це соціально організована структура, яка формується поза політичними структурами, але включає їх, оскільки вони також є частиною цього суспільства і створені громадянами.

- громадянське суспільство має певний пріоритет перед державою, але зацікавлене в його добробуті та сприяє його розвитку.

- громадянське суспільство впливає на створення та діяльність державних органів, виходячи із власних інтересів.

- громадянське суспільство має право вимагати від держави охорони життя, здоров'я та безпеки своїх громадян, не втручаючись у його приватні інтереси.

Ідеологічні принципи:

- плюралізм у духовному житті суспільства, заснований на визнанні та реальній гарантії загальнолюдських та демократичних цінностей;
- ідеологічна свобода людини;
- висока юридична грамотність та правова культура тестувальників.

Правові принципи:

- суверенітет народу;
- природний суверенітет і свобода людини;
- Person людина з її потребами та інтересами, правами і свободами є центральною темою суспільства, їх найвищою цінністю;
- правова держава, сформована суспільством і сформульована державою, її поділ на державний і приватний;
- послідовний захист прав людини та громадянських прав і свобод, завдяки чому громадянське суспільство може діяти незалежно від країни, що розвивається - без її безпосереднього втручання;
- громадянське суспільство розвивається та взаємодіє з державою в рамках закону, який діє як рівноправна та справедлива міра свободи та справедливості, а не як засіб забезпечення волі держави.

Підпорядкування демократичної правової держави загального добробуту громадянському суспільству, суть якого полягає в тому, що держава забезпечує своїх громадян усіма відповідними демократичними засобами управління економічними, політичними, духовними та економічними ресурсами, іншими видами безпеки, особистою свободою та соціальною гармонією, рівними можливостями [4].

Якщо проаналізувати ці принципи, можна сказати, що громадянське суспільство - це об'єднання рівних та свідомих громадян та їх об'єднань, які самостійно переслідують свої приватні та державні інтереси в правовій системі без втручання держави.

Основні характеристики, що характеризують громадянське суспільство:

- визнання людей, їх прав і свобод найвищою соціальною цінністю;
- рівність та захист усіх форм власності, зокрема приватної власності;
- гарантувати економічну свободу та її асоціації;
- наявність плюралізму у всіх сферах матеріального та духовного життя;
- середній клас як соціальна база громадянського суспільства, надійна та ефективна система соціального захисту для всіх;
- свобода вираження поглядів та засобів масової інформації, ідеологічна та політична свобода особистості, існування демократичних інститутів та механізмів, які пропонують кожному можливість активного впливу на громадський порядок. [1, с. 33-35].

Характеристика громадянського суспільства стосовно держави:

- не існує ні до, ні поза державою;
- розвивається самостійно, без прямого втручання держави;
- складається з тем - вільних та рівноправних громадян та об'єднань, які були засновані добровільно та перебувають у відносинах конкуренції та солідарності;
- має певний пріоритет перед державою, але зацікавлений у добрі держави та сприяє її розвитку;
- впливати на створення та діяльність державних установ на власну користь;
- має право вимагати від держави захисту життя, здоров'я та безпеки громадян без втручання в їх приватні інтереси;
- формує право, сформульоване державою у законах та інших нормативних актах, гарантує його та захищає від порушень будь-ким. Всі потреби громадянського суспільства задовольняються волею держави, що виражається у формі правового акта.

Підсумовуючи, можна сказати, що громадянське суспільство - це цілісна система, елементами якої є різні асоціації, що охоплюють усі сфери суспільного життя. Його складають високоосвічені, культурні та соціальні люди, які разом будують розвинені правові відносини і не залежать від держави, але тісно співпрацюють з нею.

1.2. Нормативно-правове забезпечення взаємодії громадянського суспільства і держави в Україні та принципи взаємодії

Громадянське суспільство є найбільш важливим елементом розвитку уряду і грає ключову роль в управлінні державними справами. Воно займається питаннями місцевого значення, розробкою і реалізацією ефективної державної політики в різних сферах суспільного життя і створює відповідальні демократичні, соціальні та правові умови; рішенням політичних, соціально-економічних і гуманітарних проблем.

Загальноприйнятий підхід до розуміння взаємин інститутів громадянського суспільства і держави тепер можна визначити наступними тезами:

по-перше, громадянське суспільство слід розглядати не як альтернативу державі, а як надійного партнера, які спільно реалізують стратегію модернізації українського суспільства та приєднання до спільноти європейських націй [30, с. 6].

по-друге, відносини між державою і громадянським суспільством не зводяться до всебічного обмеження державних функцій, так як саме громадянське суспільство вимагає правового регулювання і підтримки правової держави, якщо інститути громадянського суспільства діють в рамках конституції і підтримують державу в реалізації національної ідеї, збереженні національного суверенітету, прав і свобод громадянина [30, с. 8];

по-третє, тільки правова держава може створити громадянське суспільство, і таке демократичне суспільство може підтримувати розвиток правової держави [16, с. 7].

Крім того, в академічних колах існує думка, що правова держава і демократія є політичною основою громадянського суспільства і що існування і розвиток інститутів громадянського суспільства неможливо без відповідної державної концепції їх формування та підтримки [10, с.11].

До основних недоліків сучасного розвитку громадянського суспільства в Україні можна віднести:

- відсутність ефективного громадського контролю за діяльністю державних органів і органів місцевого самоврядування;

- недостатня участь громадськості у формуванні та забезпеченні громадського порядку і вирішенні ключових проблем місцевого значення;

- за відсутності ефективних державних стимулів, включаючи податки, які обтяжені бюрократичними процедурами, не існує ефективного механізму захисту від шахрайства та інших зловживань у сфері благодійності.

- більшість організацій громадянського суспільства не мають доступу до державного фінансування через їх обмежений розмір.

- відсутня єдина державна інформаційна та освітня політика в галузі сприяння розвитку громадянського суспільства.

Основними програмними документами, згідно з якими реалізується державна політика в сфері взаємодії держави і громадянського суспільства, є Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», Укази Президента України «Про додаткові Заходи щодо забезпечення відкритості державної влади» від 1 серпня 2002 № 683, «Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості в розробці та реалізації державної політики» від 31 липня 2004 № 854, «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 15 вересня 2005р. № 1276 (термін дії документа минув 25 січня 2012 року) та Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства» від 21 листопада 2007 р № 1035-р (термін дії документа закінчився 20 червня 2012 року). В період 2007-2012 рр. в рамках реалізації Концепції Урядом прийнято ряд важливих нормативних правових актів, зокрема: Постанови Кабінету Міністрів від 5 листопада 2008 року № 976 “Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади”, від 03 листопада 2010 року № 996 “Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики”, від 12 жовтня 2011 року № 1049 “Про затвердження Порядку

проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених громадськими організаціями та творчими спілками, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка” тощо.

Сьогодні існує безліч державних ініціатив та практик для правильної взаємодії з громадськістю. Однак здійсненність такої практики дуже часто залежить від керівництва цих органів. Існуючі правові механізми дуже часто фіксують недоліки тих чи інших форм і методів взаємодії. І питання взаємодії держави і суспільства більше в сфері інформації, а точніше - PR-стратегій.

Звичайно, ситуацію можна поліпшити, особливо за таких умов:

1. органи виконавчої влади переходять від простого інформування про свою діяльність через ЗМІ та веб-ресурси до двосторонньої взаємодії з експертним співтовариством, організаціями громадянського суспільства та різними суспільними групами з метою поліпшення якості громадського порядку.

2. функція взаємодії з громадськістю буде не другорядною в роботі виконавчого органу, а першорядною, оскільки вона стає невід'ємною частиною процесу вироблення державної політики.

3. можливості правоохоронних органів щодо забезпечення ефективної взаємодії з громадськістю будуть посилені з використанням передової практики в навчанні посадових осіб.

Цілі в галузі сталого розвитку на 2016-2030 роки включали Ціль 16 «Сприяння мирному і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних і заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях», у межах якої встановлено:

ГЛОБАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ - створення ефективних, підзвітних і прозорих інститутів на всіх рівнях; забезпечення громадського доступу до інформації та захист основних свобод відповідно до національного законодавства та міжнародних угод;

НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ - підвищення ефективності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

У Стратегії сталого розвитку України до 2020 року говориться, що метою реформи державного управління є побудова прозорої системи державного управління. Здійснення реформи повинно привести до створення ефективної, прозорої, відкритої і гнучкої структури державного управління з використанням новітніх інформаційних і комунікаційних технологій (електронного уряду), за допомогою якої можна розробити і реалізувати всеосяжну державну політику спрямовану на суспільний сталий розвиток і адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики.

Європейські стандарти належного врядування сформульовані в документі SIGMA «Принципи державного управління», який містить систему принципів і критеріїв оцінки державного управління (далі: Принципи державного управління). Принципи засновані на міжнародних стандартах і вимогах, а також на передовому досвіді країн-членів ЄС та / або країн Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Ряд країн визнають принципи державного управління як перелік стандартів і систему принципів і критеріїв для оцінки реформ державного управління. Зокрема, в області підзвітності є п'ять принципів.

- загальна організація центрального уряду раціональна, відповідає відповідним керівним принципам і постановам і забезпечує належну внутрішню, політичну, правову, суспільну і незалежну підзвітність.

- право на доступ до публічної інформації передбачено законом і послідовно застосовується на практиці.

- створені ефективні механізми для захисту прав людей на належне врядування та захист громадських інтересів.

- справедливе ставлення до врегулювання адміністративних спорів забезпечується за допомогою механізмів подачі адміністративних і судових скарг.

- держоргани несуть відповідальність за незаконні дії і гарантують відновлення прав і / або адекватну компенсацію.

Стратегія реформи державного управління на 2016-2020 роки з урахуванням принципів державного управління в сферах реформування також визначає необхідність забезпечення підзвітності органів державного управління.

Рада Європи сприяє створенню середовища для участі громадськості шляхом прийняття відповідних політичних документів, таких як: Керівні принципи участі громадськості в прийнятті політичних рішень (2017 г.), Конвенція про захист прав людини і основних свобод (ETS №5) і її додаткові протоколи; Конвенція про доступ до офіційних документів (СЄД №205); Рекомендація Rec (3) 3 Комітету міністрів державам-членам про збалансовану участь жінок і чоловіків у прийнятті політичних та соціальних рішень; Рекомендація CM / Rec (2007); Комітету міністрів для держав-членів за правовим статусом неурядових організацій в Європі; Кодекс поведінки громадськості в процесах прийняття рішень (2009 р.); Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право на участь у справах місцевого самоврядування (СЄД №207); Рекомендація Rec (2001); Комітету міністрів держав-членів з питань участі громадян у місцевому суспільному житті.

При дотриманні принципів належного врядування та ефективності виконавчих органів і принципи взаємодії держави з громадськістю можна виділити такі цінності як відкритість, прозорість, відповідальність, компетентність, неупередженість, послідовність і порядність. (Додаток А)

Стратегія передбачає створення державою комфортних умов для розвитку громадянського суспільства, різних форм демократії і створення ефективної громадської взаємодії з органами влади і органами місцевого самоврядування. В ній також наголошено на необхідності європейської інтеграції та розвитку електронного уряду, надання добровільної допомоги Збройним силам України, іншим військовим формуванням, правоохоронним

органам і органам влади під час антитерористичної операції. Особлива увага приділяється ефективному співробітництву між державою, громадянським суспільством і бізнесом з метою модернізації України, підвищення добробуту і створення рівних можливостей для всіх, а також додаткових людських, організаційних, фінансових та технічних ресурсів для надання соціальних та інших соціально значущих послуг, сприянню децентралізації держуправління, покращення його якості і запобіганню корупції.

Стратегія заснована на принципах:

- пріоритет прав і свобод людини і громадянина;
- верховенство закону;
- прозорість, відкритість і взаємна відповідальність між владою, місцевими органами влади та організаціями громадянського суспільства;
- політична неупередженість та недискримінація всіх типів організацій громадянського суспільства;
- забезпечення конструктивної співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування та організацій громадянського суспільства;
- сприяти участі громадськості в процесах освіти і реалізації державної та регіональної політики з урахуванням питань місцевого значення [20].

Очікується, що стратегія буде реалізована за такими стратегічними напрямками:

- створення сприятливих умов для становлення та інституційного розвитку організацій громадянського суспільства;
- забезпечення ефективних процедур участі громадськості в розробці та реалізації національної регіональної політики з урахуванням місцевих проблем;
- сприяння участі організацій громадянського суспільства в соціально-економічному розвитку України;

- створення сприятливих умов для міжгалузевого співробітництва.

На додаток до зазначених вище законодавчих актів колишній прем'єр-міністр України Володимир Борисович Гройсман підписав розпорядження «Про затвердження Плану дій на 2017 рік щодо реалізації Національної стратегії розвитку громадянського суспільства в Україні на період 2016-2020 років». Це підкреслює необхідність розробки і затвердження регіональних цільових програм зі сприяння розвитку громадянського суспільства в кожному регіоні України відповідно до національної стратегії [17].

З метою створення сприятливих умов для становлення та розвитку інститутів громадянського суспільства 16 серпня 2018 року Мін'юст організував круглий стіл з представниками інститутів громадянського суспільства на тему «Проблеми правового регулювання та практика ліквідації громадських об'єднань», у рамках якого були обговорені питання спрощення механізму ліквідації громадських організацій зі статусом юридичної особи та необхідність зміни законодавства України, що захищає назву і символіку громадських об'єднань і міжнародних організацій. За результатами обговорення учасники дійшли висновку, що питання, підняті законопроектом «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань стандартизації та державної реєстрації всеукраїнських громадських об'єднань» (реєстр.7372 від 07.12.2017). Зокрема, цим законопроектом пропонується внести зміни до статті 105 Цивільного кодексу України, щоб збільшити термін з 3 до 15 днів, протягом якого юридичні особи (у тому числі громадські організації зі статусом юридичної особи), суд або орган влади, який вирішив припинити юридичну особу повинен повідомити про таке рішення орган, що здійснює реєстрацію, а також про внесення змін до статті 420 Цивільного кодексу України щодо розширення переліку об'єктів прав інтелектуальної власності, в зв'язку з чим врегулюється питання охорони назви і символіки громадських об'єднань.

Сьогодні реалізація державної політики в галузі взаємодії з громадянським суспільством здійснюється відповідно до Національної

стратегії розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 26 лютого 2016 року (надалі за текстом: Стратегія) [10]. В кінці 2016 року, відповідно до вимог «нової» Стратегії, була створена Координаційна рада з розвитку громадянського суспільства як дорадчий орган при Президентові України [20].

Координаційна рада була створена для забезпечення реалізації державної політики і системних заходів по реалізації національної стратегії, створення сприятливого середовища для посилення ролі громадянського суспільства та використання потенціалу його інститутів для розробки і реалізації державної та регіональної політики, вирішення питань місцевого значення.

Також була проведена робота по впровадженню реєстрації та внесення змін до реєстраційних документів громадських об'єднань і некомерційних організацій в режимі онлайн через електронні сервіси. Тому державне підприємство «Національні інформаційні системи», на яке покладено функції технічного адміністратора Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських об'єднань, провело роботи по розробці оновленого програмного забезпечення реєстру, в тому числі сервісу «Створення е-послуги реєстрації громадських об'єднань». Введення в експлуатацію цього програмного забезпечення запланований на перший квартал 2019 року, який вже завершено.

Взаємодія з громадськістю має здійснюватися відповідно до принципів, викладених в Керівних принципах Ради Європи щодо участі громадськості в розробці політики (2017 р.) і Кодексі поведінки для участі громадськості в прийнятті рішень (2009 р.), а саме:

- взаємоповага між усіма суб'єктами як основа чесної взаємодії і взаємної довіри;
- повага незалежності організацій громадянського суспільства, незалежно від того, чи відповідають їхні погляди позиції влади;
- повага до позиції органів влади, відповідальних за прийняття рішень;

- відкритість, прозорість і підзвітність;
- ефективність, при якій всі суб`єкти дають адекватний зворотній зв'язок;
- заборона дискримінації і інклюзивність: надати всім менш привілейованим і найбільш уразливим групам можливість бути почутими і забезпечити врахування їх поглядів.
- гендерна рівність і рівна участь всіх груп, включаючи групи з особливими інтересами і потребами, таких як молодь, літні люди, люди з обмеженими можливостями і меншості;
- доступність за рахунок використання зрозумілого словника і відповідних засобів участі в автономному або онлайн-режимі і на будь-якому пристрої.

Взаємодія передбачає різну ступінь участі громадськості (див. рис 1.1).

Рис. 1.1 Ступені залучення громадськості

Примітка. Складено автором.

Взаємодію з громадськістю не слід ототожнювати або пов'язувати з організацією роботи зі зверненнями громадян, так як ця функція різниться за змістом.

Ґрунтуючись на цих принципах, ми можемо виділити чотири рівні взаємодії з громадськістю (від простого (елементарного) до складного): інформація - консультації - участь в процесі прийняття політичних рішень - партнерство.

ІНФОРМАЦІЯ – це односторонні відносини, при яких виконавчий орган надає громадськості інформацію про опрацювання, прийняття та реалізації рішень уряду, а також про механізми участі громадян і організацій громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної політики. Ці відносини включають як надання інформації з ініціативи Органу, так і її

надання за запитом громадськості (відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації»);

КОНСУЛЬТАЦІЇ – це комунікація, в якій виконавчий орган публікує проекти рішень, щоб отримувати коментарі, зауваження, пропозиції від громадськості або консультується з громадськістю з питань виконання рішень, директив, які вже були виконані або виконання яких було завершено. Консультації зазвичай ініціюються владою;

АКТИВНА УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В РОЗРОБКИ І РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ (ДІАЛОГ) – це ступінь взаємодії, з якої виконавчий орган залучає представників громадськості в робочі групи, експертних рад і т. д. у процесі розробки проектів конкретних нормативно-правових актів (НПА), рішень, політик. Представники громадськості є повноправними учасниками процесу вироблення рішень, проектів НПА. Результатом такої взаємодії є спільне рішення. Діалог може бути ініційований як органами влади, так і ОГС.

ПАРТНЕРСТВО - це рівень взаємодії, на якому виконавча влада і організації громадянського суспільства обмінюються різними ресурсами (наприклад, делегування певних видів послуг організаціям громадянського суспільства, спільна діяльність і т. д).

Кожен рівень складається з трьох етапів: планування - дія - результат.

На етапі планування міністерство (інший ЦОВВ) приймає відповідні НПА, інші рішення, що визначають плановані заходи по організації процесу взаємодії з громадськістю. На етапі «Дії» відповідні структурні підрозділи докладають відповідних зусиль, проводять заходи, які реалізують заплановані, або забезпечують дотримання відповідних вимог законодавства. На етапі «Результат» досягнуті результати аналізуються і порівнюються з очікуваннями, оцінюються зміни, пов'язані із зусиллями.

Таким чином, ми бачимо цілі, які сформулював уряд нашої держави, і кроки до їх впевненою реалізації, тому що побудова сильного громадянського суспільства в Україні є одним із пріоритетів держави.

Ефективна правова підтримка взаємодії громадянського суспільства і уряду вимагає конституційного управління з цього питання, а також необхідний конкретний закон для забезпечення партнерства і співпраці між громадянським суспільством і урядом. Існуючі форми взаємодії між виконавчими органами та інститутами громадянського суспільства потребують поліпшення і зміни нормативних актів, щоб ввести ще більш чітку процедуру інтеграції ініціатив громадянського суспільства в діяльність держави і органів місцевого самоврядування.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ВПЛИВУ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

2.1 Дослідження особливостей сучасного стану розвитку громадянського суспільства в Україні

Громадянське суспільство в Україні завжди відігравало особливу роль. Масовий народний рух України підготувало суспільство до позитивного голосування за незалежність України після розпаду Радянського Союзу. У незалежній Україні на певних етапах її історії роль громадянського суспільства була критичною. Саме громадянське суспільство на вирішальних етапах історії врятувало країну від загрози авторитарного режиму («Помаранчева революція») і від зміни проєвропейського вектора розвитку («Революція гідності»). А після агресії Росії Україна при повній невідповідності армії, паралічі державних інститутів навряд чи змогла б відстояти свою незалежність без активізації громадянського суспільства, без волонтерів, добровольців на фронті, пожертвувань для армії і так далі. Після перемоги Революції Гідності громадянське суспільство стало потужною силою реформ. Утворилася унікальна асоціація - Реанімаційний пакет реформ, до якої увійшли 82 громадські організації, які виступали в якості експертів та груп інтересів по 22 напрямкам реформ. Серйозна робота була пророблена антикорупційними організаціями, журналістами в ході розслідувань і т. д. Багато реформ пройшли під тиском громадянського суспільства.

Один з найважливіших інструментів демократії, форма прямого народовладдя - це вибори. Громадяни України обирають главу держави терміном на п'ять років таємним голосуванням на основі загального рівного і прямого виборчого права. Вибори - це вираження волі народу, але парадокс в тому, що в Україні рекордно низький рівень довіри до державної влади, яку

вони обирають для себе - 9% (за даними всесвітньо відомої аналітичної і консалтингової компанії Gallup).

Перший президент України Леонід Кравчук переміг на виборах, набравши 61,6% голосів. Але до кінця терміну йому в значній мірі або повністю довіряли лише 16% українців, і на виборах 1994 року він не виграв.

Його наступник Леонід Кучма набрав 52,15% голосів, але не зумів зберегти підтримку населення. Ще в 1995 році йому довіряли 38% громадян і лише 13% до кінця першого терміну повноважень. Незважаючи на це, Кучма був переобраний народом, але рейтинг його довіри вище 27% не підвищився. У 2001-2003 рр. було 12%.

На президентських виборах 2004 року за Віктора Ющенка проголосували майже 52% українців. Громадяни довіряли йому довго, в 2006 році - 29%, в 2007 році - 33%, в 2008 році - 23%. Однак у 2009 році рейтинг Ющенка впав до 9%, а на виборах 2010 року він отримав менше 5,5% голосів.

Рейтинг Віктора Януковича був досить стабільним. Він виграв з результатом 48,95% і в 2010-2013 роках йому довіряли більше 30% українців. Рейтинг Януковича впав до 10% в 2014 році, коли він був змушений піти у відставку під час революції на Україні.

П'ятий президент України Петро Порошенко на виборах добився хорошого результату - 54,7%, але до кінця терміну повноважень втратив всі симпатії населення. У 2014 році йому довіряли 49% українців, 2015 - 30%, 2016 - 24% 2017 - 16%. У минулому році тільки 13,8% були готові знову проголосувати за Порошенка.

Володимир Зеленський виграв президентську гонку з безпрецедентним результатом. За нього проголосувало більше 73% українців. За підсумками 100 днів перебування на посаді близько 70% опитаних як і раніше довіряли йому [26]. За даними жовтневого опитування, сьогодні Володимиру Зеленському довіряють 66% населення України.

Соціологічна група «Рейтинг», яка проводила опитування, встановила, що 69% населення довіряють волонтерам, 67% - учасникам бойових дій на Донбасі, 65% - армії і 56% - церкві.

Крім того, 45% українців довіряють уряду і 44% - парламенту. У порівнянні з березнем 2019 року довіра до цих органів збільшилася. У березні тільки 13% опитаних довіряли Кабінету Міністрів, 10% - Верховній Раді і 17% - Президенту.

Крім того, 43% респондентів довіряють місцевим ЗМІ та 42% довіряють національним ЗМІ.

Більшість українців не довіряють прокурору - 62%, а судам - 66%. Крім того, 49% респондентів не довіряють Національному бюро по боротьбі з корупцією, 50% - прокуратурі і 51% - митним органам.

Відповідне опитування проводили 19 і 22 жовтня 2019 року в усіх регіонах України, за винятком окупованих територій. В опитуванні взяли участь 2 500 респондентів у віці 18 років і старше. Помилка репрезентативності дослідження не перевищує 2%. [29].

Ця тенденція недовіри владі зберігається в Україні вже більше року. Чому люди не довіряють тим, за кого голосують? З цього аналізу можна зробити висновок, що наші співробітники недостатньо соціально відповідальні. Велика частина населення вважає, що не несе відповідальності за цей вибір, робить його необдуманим, ірраціональним, імпульсивним під впливом нових гучних обіцянок. Пасивність, байдужість, невігластво і низька правова грамотність, а також правова культура молоді в Україні повинні змусити державу прийняти нові успішні заходи для поліпшення цієї ситуації.

По-різному склалися відносини між держсектором і владою. За даними опитування організацій громадянського суспільства, вплив державного сектору різко зросла відразу після Революції Гідності - з 2,2 бала (за 5-бальною шкалою) до 4 балів, але потім поступово знизилася до 3,2 в кінці 2018 року.[15]. Співпраця або, навпаки, протистояння громадських

організацій влади залежало від багатьох чинників, але найбільше від масштабів діяльності неурядових організацій (НУО). А коли справа дійшла до контролю за діями влади, зокрема за витрачанням державних коштів, діяльність громадських активістів стала просто небезпечною для влади, а в деяких місцях і для самих активістів.

На всіх критичних етапах розвитку країни громадянське суспільство було двигуном прогресивних змін і гарантією демократії та європейського вибору.

Безсумнівно, 2019 рік увійде в історію України як рік значних і непередбачуваних змін, які деякі експерти навіть називають «електоральною революцією»: президентом країни обрано (і з великою перевагою) людину, яка ніколи не брала участі в політиці, на 80% оновлено склад Верховної Ради України, було сформовано новий уряд. Суспільство покладає великі надії на майбутнє, і перші кроки нового уряду були високо оцінені громадянами.

Перш за все, слід підкреслити, що позитивне ставлення до громадянського суспільства, громадських організацій і особливо до волонтерів не змінилося. Громадяни як і раніше в основному довіряють НУО, а довіра до волонтерів навіть перевищує довіру до церкви. Більшість громадян твердо переконані в тому, що громадські організації потрібні в їхніх містах і селах. Однак у порівнянні з травнем 2018 року в серпні 2019 року частка громадян, які бачать потребу в громадських організаціях, знизилася на 10% (рис. 2.1.).

Рис. 2.1. Опитування чи потрібні громадські організації за 2013,2018,2019 роки
Примітка. Складено автором на основі даних []

Дані по регіонах на дане питання розділились так **рис.2.2.**

Рис. 2.1. Опитування по регіонах, про необхідність громадських організацій.

Примітка. Складено автором на основі даних []

Частка громадян (41%), які виявили бажання використати частину своїх податків на підтримку громадських організацій, не змінилася в громадській думці в порівнянні з минулим роком. Більш того, відсоток бажаючих не тільки надати фінансування конкретної організації, а й

підтримати державний сектор в цілому навіть трохи збільшився. Третина населення (32%) вважає за краще, щоб ці кошти йшли в бюджет.

Більшість населення (65%) також позитивно оцінюють те, що багато громадських активістів увійшли до Верховної Ради: 32% вважають, що ці громадські активісти можуть реально вплинути на ситуацію в країні, а 33% вважають, що саме так може статися якісне оновлення політики. Противників участі громадських активістів в політиці набагато менше - 16%. Вони стверджують, що активісти громадянського суспільства незабаром набудуть негативний досвід і будуть ідентичні колишнім політикам (9%), і що активісти можуть отримати більше користі від громадської діяльності (8%).

Після виборів і радикальної зміни влади ставлення громадян до громадянського суспільства і громадських активістів залишається позитивним.

Незмінним залишається низький рівень власної долученості громадян до громадської діяльності (рис.. 2.3).

Рис. 2.3. Опитування щодо залучення громадян до активної громадської діяльності.

Примітка. Складено автором на основі даних []

Як бачимо, відсоток тих, хто бере активну участь у громадській діяльності, залишається стабільним, як і до Революції Гідності. Так само членство в громадських організаціях та асоціаціях не збільшилася в порівнянні з 2013 роком: у 2013 році 85,5% громадян не належали до жодної з організацій, асоціацій або партій, у 2019 – 90% .

Дещо змінилися і основні причини, через які громадяни не беруть участь в діяльності громадських організацій. Якщо раніше наводилися різні причини, то в 2019 році відсутність інтересу до такої участі переважало більшість. (Дод. Б, табл. 1). Також в 2019 році відсоток громадян, які жертвували гроші на деякі державні справи, різко впав до рівня, який був раніше Революції Гідності.

Громадські організації більше не є основними гравцями, на яких покладаються громадяни. Однак довіра до громадських організацій не зникла, вона навіть зросла, як і довіра до ЗМІ. Головна тема довіри і надії - новообраний Президент України Володимир Зеленський (Дод. Б, табл. 2).

Зміни, що відбулися в 2019 році після президентських і парламентських виборів, суттєво змінили громадську думку. Вперше в історії України новообраний президент переміг у всіх регіонах України і практично у всіх областях (крім Львова). Вперше партія Президента має моногрупу у Верховній Раді, і вперше Кабінет Міністрів України формувався не на квотній основі. Вперше 70% респондентів довіряють новообраному президенту і утримують довіру майже півроку. Вперше як новообраний парламент України, так і новопризначений уряд мають позитивний баланс довіри.

Однак не можна вважати, що громадські організації повністю втратили своє значення. Опитування, проведене після президентських і парламентських виборів, показало, що громадяни як і раніше очікують від громадських організацій різної діяльності, хоча в цьому питанні відбулися деякі зміни (Дод. Б, табл. 3).

У травні 2018 р контроль над діяльністю держави (55%) вважався громадянами не менш важливим, ніж соціальний захист вразливих соціальних груп (57%). А після зміни уряду в 2019 році моніторинг дій влади став одним з пріоритетів громадських організацій, його здійснювало на 17% менше громадян. В 1,5 рази менше громадян вибрали діяльність громадських організацій по боротьбі з незаконним будівництвом (23% - 2018 і 15% - 2019) і організації акцій протесту (22% і 14% відповідно). Можна припустити, що це пов'язано зі зміною ставлення населення до влади.

Тому ми відзначаємо, що епоха суспільного визнання вирішальної ролі громадянського суспільства як головного двигуна соціальних змін, можливо, підійшла до кінця. Очевидно, що тепер громадські організації повинні визначати, як вони можуть впливати на рішення, що приймаються.

2.2 Аналіз цифрових інструментів впливу інститутів громадянського суспільства на державотворчі процеси в Україні

У 2014 році в Україні почали поступово розвиватися електронні сервіси взаємодії влади і громадянського суспільства. У 2015 році депутати Верховної Ради України внесли поправки в Закон України «Про скарги громадян», які передбачали введення поняття «електронна петиція» як форма звернення до влади.

У 2016 році була створена Коаліція за розвиток е-демократії в Україні **149**. До її складу увійшли провідні експерти та 12 організацій, що працюють в галузі електронної демократії та електронного урядування. Зусиллями Коаліції і Державного агентства з питань електронного урядування України були розроблені концепція розвитку електронної демократії в Україні і план дій щодо її реалізації. Він був схвалений Кабінетом Міністрів України в листопаді 2017 року. **150**. Метою концепції є «створення політичних, організаційних, технологічних та ідеологічних умов для розвитку електронної демократії в Україні, які характеризуються збільшенням участі

громадськості. в спілкуванні, співпраці з владою і контролі над ними, участі у виробленні політики, розвитку самоорганізації і самоврядування, а також рівні впевненості в питаннях влади ... "

Указ Президента України № 558/2019 «Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг» також покликаний стимулювати розвиток електронних послуг 151.

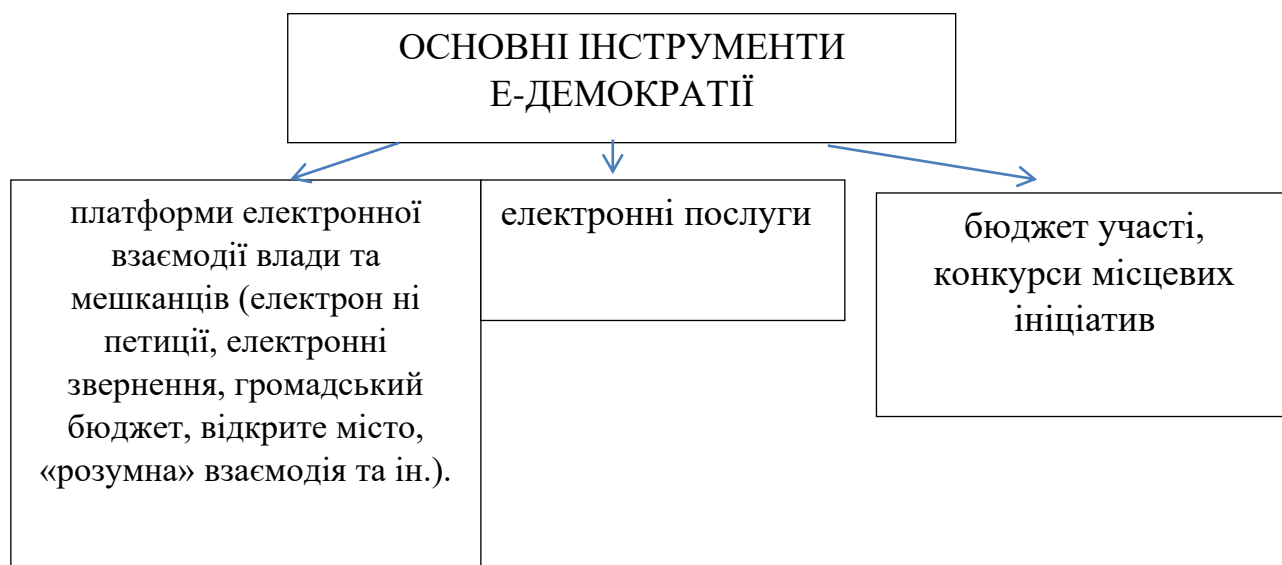

Рис. 2.4. основні інструменти е-демократії

Розглянемо ці інструменти окремо.

Платформи для електронної взаємодії уряду і жителів. Широке використання цих інструментів в спільнотах було досягнуто завдяки веб-платформі Unified Platform for Local Electronic Democracy (Єдина платформа місцевої електронної демократії) 152. Ця платформа дозволяє місцевим громадам реалізовувати послуги електронного зв'язку між урядом і жителями, не витрачаючи місцеві бюджети на розробку власних технічних рішень 153.

На платформі доступні чотири інструменти: місцеві петиції, державний бюджет, відкрите місто і громадські консультації.

За 2,5 роки існування платформи електронних звернень громадяни подали близько 15 000 петицій до органів місцевого самоврядування 154. Станом на вересень 2018 року 170 муніципалітетів із загальною кількістю

користувачів 440 000 приєдналися до служби електронних звернень. 60 міст приєдналися до сервісу Open City (Відкрите місто), робота якого допомагає вирішувати в основному муніципальні та інфраструктурні проблеми в муніципальних утвореннях (станом на 1 серпня 2019 року). З його допомогою було вирішено понад 20 тисяч місцевих проблем **155**. 91 муніципалітет використовує інструмент «Громадський бюджет». З його допомогою реалізовано 409 проектів місцевих активістів і ініціативних груп **156**. Муніципалітети провели електронне обговорення 21 проекту НПА через службу «Консультації з громадськістю» **157**.

Також заслуговують на увагу громадські ініціативи щодо підвищення якості взаємодії місцевої влади та жителів за допомогою електронних засобів. Система «Розумна взаємодія», за допомогою якої підприємці, жителі та донори можуть брати активну участь у житті громади, була розроблена за участю Благодійного фонду «Молода громада». Система спрямована на виявлення та вирішення місцевих проблем жителя прийнятним і зручним для нього способом - самостійно або через органи місцевого самоврядування. Smart Interaction просуває систему вирішення проблем, засновану на активному громадянстві і співробітництві, що також може знизити навантаження на місцеві органи влади **158**. В цілому 64 громади з 21 областей приєдналися до пілотного проекту Smart Interaction **159**.

Наведені вище дані про практику використання і поширення інструментів електронної демократії в регіонах вказують на значний суспільний інтерес до публічних комунікацій за допомогою електронних послуг.

Електронні послуги. Концепція розвитку електронних послуг в Україні була схвалена урядом в 2016 році. Мета - створення ефективної системи електронних послуг в 2016-2020 роках. У січні 2019 року затверджено План заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на період 2019-2020 років.

У план входить кілька нововведень:

складання списку пріоритетних послуг, які будуть доступні громадянам в Інтернеті;

сприяння державі в поширенні альтернативних електронних цифрових засобів електронної ідентифікації, зокрема MobileID;

створення електронного кабінету громадян для доступу до електронних послуг та інформації з державних реєстрів в найближчі два роки;

популяризація електронних послуг серед населення, а також розвиток каналів доступу до електронних послуг шляхом створення спеціальних автоматизованих точок доступу в ЦНАПах, банках, бібліотеках і т. д.

Єдиний державний портал адміністративних послуг був запущений в 2013 році. Основна мета - систематизувати і надавати вичерпну інформацію про адміністративні послуги, а також надавати адміністративні та інші державні послуги в електронній формі. Станом на початок 2019 року влада запропонувала громадянам 120 віддалених послуг. Уряд планує довести кількість електронних послуг до 180 до кінця року 160.

Бюджет участі, конкурси місцевих ініціатив. Поширення інструменту залучення жителів в бюджетний процес в муніципальних утвореннях України почалося в 2015 році в містах обласного значення (Черкаси, Чернігів, Полтава, Вінниця, Суми, Запоріжжя). Рада об'єднаних територіальних общин активно бере участь в розробці бюджету. У 2018 року кількість ініціатив щодо залучення жителів до розподілу бюджету перевищила 800 161.

Залучення та інформування населення через центри адміністративного обслуговування. Децентралізація допомогла розширити список адміністративних послуг, які можуть бути надані місцевими органами влади. Реформа наближає послуги до громадян. При цьому послуги для населення в громадах повинні бути якісними, прозорими і доступними. З метою реформування системи надання місцевих адміністративних послуг в муніципалітетах створюються центри адміністративних послуг.

Розвиток таких інститутів, як ЦНАП, наближає Україну до побудови сервісної держави, коли управління стає прозорим, підзвітним, інклюзивним, а державні послуги зручні і орієнтовані на попит. ЦНАП - це комунікаційний центр між владою і населенням, де взаємодія відбувається в максимально зручних і комфортних для громадян умовах.

Розвиток ініціативи центрів адміністративних послуг в значній мірі стимулюється проектами міжнародної технічної допомоги, зокрема програмою «ULEAD з Європою», ПРООН в Україні та програмою EGAP. Деякі програми в області реформи адміністративної служби в Україні містять компоненти, які вчать муніципалітети залучати та інформувати жителів спільноти в місцевому самоврядуванні через ЦНАПи.

З квітня 2019 року на початковому етапі програма «ULEAD з Європою» відкрила 26 пілотних ЦНАПів в українських громадах. Проект надав компонент для інформування та залучення населення до вирішення місцевих проблем через центри адміністративних послуг.

Нові способи комунікації між владою і населенням набувають поширення в громадах України. Інноваційні формати взаємодії позитивно сприймаються як місцевими жителями, так і владою, що відбивається в щорічному збільшенні кількості муніципалітетів, що підключаються до електронних сервісів.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА З ДЕРЖАВОЮ З ДОПОМОГОЮ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

3.1 Шляхи покращення впливу інститутів громадянського суспільства на державотворчі процеси в Україні

Аналізуючи різні погляди на становлення і формування громадянського суспільства, ми виявили, що цю концептуальну основу необхідно поліпшити. Найбільш точним, на наш погляд, є визначення громадянського суспільства як сукупності добровільних неурядових інститутів і їх взаємовідносин в чотирьох основних сферах суспільства: політичній, економічній, соціальній і духовній, які розкривають і захищають плюралістичні інтереси різних груп є сферою самореалізації громадян у вирішенні нагальних проблем і питань без прямого державного втручання з метою створення умов для їх вільного розвитку. Цю концепцію необхідно розширити і доповнити тим, що сучасне громадянське суспільство є не конкурентом і «біженцем» держави, а його надійним партнером. Він відображає інтереси влади - місцевих громад, профспілок і творчих спілок, благодійних організацій, організацій роботодавців та суспільства в цілому, щоб функціонувати і розвиватися. Сучасне громадянське суспільство без винятку активно в усіх сферах суспільного і державного життя і потребує прийнятних умов з боку держави для свого вільного розвитку.

Головне завдання - забезпечити реальну взаємодію громадянського суспільства і держави. Що має зробити держава, щоб подолати такий великий розрив в суспільній довірі? Що повинні зробити самі громадяни, щоб перестати бути настільки політично байдужими і бездіяльними, неактивними в своїх рішеннях?

Ми запропонуємо шляхи та напрямки поліпшення взаємодії двох найважливіших інститутів - громадянського суспільства і держави в Україні.

Перше, що держава повинна зробити негайно - це подолати війну в країні. Розвинуте громадянське суспільство не може існувати в умовах страху і постійної небезпеки. У громадян має бути відчуття, що вони живуть в захищеній країні, в якій немає поділу на «Схід» і «Захід», на всіх рівнях, де кожен відчуває соціальний захист і підтримку з боку держави і, перш за все, з боку своїх побратимів - від суспільства.

Стати відкритою країною означає дати людям можливість вільно подорожувати по світу. Існуючий зараз безвізовий режим - це прекрасна можливість відкрити для себе світ і побачити, як живуть інші спільноти. Це дозволить проаналізувати досвід сусідів, зробити певні висновки і надалі формувати своє розвинене суспільство. Адже в українців дуже сильний менталітет - вміння вести бізнес, миролюбність, духовність, демократія. Це генетично детерміновані риси, які необхідно знайти в собі, щоб усунути лінь, байдужість і небажання розвивати власний стан і життя, що дає реальну можливість змінити ситуацію в нашій сучасності.

Щоб відновити зв'язки з громадськістю, українські ЗМІ повинні відновити втрачену довіру суспільства. Це можливо тільки в тому випадку, якщо олігархи гарантують свободу преси. Відповідальність за поширення недостовірної інформації, дифамації на телебаченні і в Інтернеті повинна бути чітко визначена в законі, щоб зменшити «шумовий» потік, присутній в даний час у всіх ЗМІ.

Наступний напрямок - вдосконалення чинного законодавства, яке не перешкоджало б реалізації громадських ініціатив. Створення сприятливих умов для формування і розвитку громадянського суспільства, забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної, регіональної та місцевої політики, спрощення процедур реєстрації громадських і некомерційних організацій, громадських зборів, слухань, місцевих ініціатив -

кроки до будівництва сильного громадянського суспільства в Україні і його взаємодія з державою.

Наприклад, необхідно вирішити проблему правового регулювання деяких механізмів участі громадськості у формуванні та реалізації місцевої політики, що є метою рекомендацій владі.

Верховній Раді України - доопрацювати та прийняти законопроекти № 2466 «Про органи самоорганізації населення» (нова редакція) та № 2467 «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання».

Кабінет Міністрів України: ініціювання розробки та внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо обов'язкового прийняття статутів територіальних громад та встановлення загальних вимог до цих статутів; продовження надання політичних послуг на засадах сервісної держави, а також за напрямком електронних сервісів демократії участі; завершення проекту закону України «Про громадські консультації» з участю експертів і представників інститутів громадянського суспільства;

Центральним і місцевим виконавчим органам привести свої нормативні документи у відповідність з порядком, затвердженим Кабінетом Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996 для проведення громадських консультацій з питань формування та реалізації громадського порядку.

Стати цифровою країною - значить перевести всі адміністративні послуги в електронний вигляд, зробити систему держзакупівель і діяльність держкомпаній прозорою, що створює комфортні умови для громадян і значно знижує рівень корупції в державі.

Останнім часом в Україні діє «Онлайн будинок юстиції», послуга доступна кожному українцю. Це прекрасна можливість, не виходячи з дому:

- збір документів у сфері реєстрації актів цивільного стану;
- зареєструвати або ліквідувати індивідуального підприємця;
- зареєструвати громадське об'єднання або ЗМІ;
- отримувати дані електронного цифрового підпису;

- отримувати інформацію з усіх реєстрів Управління юстиції;
- залишити заявку на працевлаштування;
- контролювати свою нерухомість, отримавши інформацію по SMS про всі заходи щодо реєстрації, зроблених з нерухомістю.

Це електронна технологічна платформа, яка працює дуже ефективно і може залучати громадськість в більш активну взаємодію з державою. Електронні послуги набагато зручніше і швидше, ніж особисті візити.

Також існують такі електронні служби, що пропонують безліч варіантів, не виходячи з дому:

1. Електронні адміністративні служби Міністерства екології та природних ресурсів України: оформлення декларації про відходи.

2. Електронні адміністративні служби МВС України: можливість замовити довідку про відсутність судимості.

3. Портал електронних аварійних служб Державної служби України;

4. Національний банк України: загальна інформація про можливі способи електронної ідентифікації громадян українськими банками для надання адміністративних послуг через Інтернет.

5. Електронні адміністративні послуги в сфері державної реєстрації основних прав на нерухоме майно та їх обтяжень:

- отримувати інформацію з Державного реєстру прав на нерухоме майно;
- отримувати інформацію про стан розгляду заявки, поданої до державного реєстратора, в паперовій формі;
- перевірити документ, виданий державним реєстратором, за допомогою державного реєстру прав на нерухоме майно.
- заздалегідь подати заявку на державну реєстрацію адміністративних послуг через Інтернет;

6. Електронні адміністративні послуги в сфері діяльності державного архітектурно-будівельного нагляду:

- подача повідомлення про початок підготовчих робіт;

- повідомлення про початок будівельних робіт на об'єктах, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта;
- декларація про готовність до експлуатації стихійно побудованого об'єкта, право власності на яке визнано рішенням суду;
- внесення змін до декларації про готовність до експлуатації стихійно побудованого об'єкта, право власності на яке визнано рішенням суду.

7. Електронні послуги державного земельного кадастру:

- надання відомостей з державного земельного кадастру у вигляді виписки з державного земельного кадастру про земельну ділянку;
- надання інформації про документи землеустрою, включених в документацію Державного фонду землеустрою;
- видача виписки з технічної документації для нормативної та грошової оцінки об'єктів нерухомості;
- видача довідки державної статистичної звітності про наявність землі та її розподіл по землевласникам, землекористувачам і земельним ділянкам.

8. Послуги державної міграційної служби:

- сервіс дозволяє зареєструватися в електронній черзі на отримання біометричних документів - більш ніж в 300 відділеннях міграційної служби.
- Україна має кращу письмову Конституцію в світі, але їй ще належить стати державою, де закони не тільки формально написані, але і дотримуються всі без винятку, оскільки рівність перед законом є основною вимогою українського громадянського суспільства.

Наступне, без чого не може розвиватися громадянське суспільство, - це освіта. Реформа освіти в Україні повинна бути проведена з метою виховати співтовариство освічених, відповідальних і рішучих людей, здатних

побудувати могутню державу і конкурентоспроможну економіку. Система навчання повинна бути цікавою по нових ефективних методах, а самі вчителі повинні регулярно підвищувати свою кваліфікацію. Можна поліпшити свої знання за допомогою семінарів, вебінарів, онлайн-курсів і конференцій, фінансування яких має бути профінансовано державою.

У свою чергу, студенти повинні не тільки отримати знання, а й вміти застосовувати їх на практиці. Необхідно залучати дітей у позакласні заняття, де вони можуть проявити себе по-різному і за які можна отримати невелику винагороду у вигляді відзнаки, грамот, хороших оцінок або похвали. Відносини з однолітками, вчителями та батьками можуть сприяти правильному навчанню за допомогою діяльності. Кожна школа міста, села чи селища повинна бути оснащена комп'ютерною технікою, меблями, друкованими навчальними матеріалами, а також різними моделями, макетами, музичними інструментами і т. д.

Студенти повинні докласти всіх зусиль для здобуття вищої освіти і стажування за кордоном, щоб стати справжніми професіоналами у вибраній професії.

Розвиток людини як особистості, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і компетенцій, необхідних для успішної самореалізації, які дають можливість формувати відповідальних громадян, здатних приймати усвідомлені соціальні рішення і спрямовувати власну діяльність для інших людей і суспільства, засновані на інтелектуальному, економічному, творчому і культурний потенціал українського народу.

Говорячи про різні фактори, які так чи інакше стоять на шляху розвитку громадянського суспільства в Україні, неможливо не акцентувати увагу на одному важливому моменті, який суттєво гальмує розвиток громадянського суспільства. Це присутність корупції, яка пронизує всі рівні влади.

Корупція в сучасному світі є серйозною загрозою для держави, демократії, прав людини і соціальної справедливості. Вона перешкоджає економічному розвитку держави, ставить під загрозу розвиток демократичних інститутів і підриває моральні засади суспільства. Більш того, в контексті глобалізації корупція стає міжнародною проблемою, оскільки незаконні корупційні відносини завдають шкоди інтересам і добробуту більшості країн.

Таким чином, наявність корупції є надзвичайно небезпечним фактором, який перешкоджає розвитку громадянського суспільства в Україні та загрожує суверенітету і національній безпеці України.

Ми вважаємо, що наша держава, що спирається тільки на державний апарат, в даний час не в змозі викоринити таке негативне явище, як корупція.

Досвід багатьох країн показує, що головною передумовою ефективності антикорупційних заходів є активність громадян, зацікавлених у подоланні цього явища.

Взаємодія між правоохоронними органами та інститутами громадянського суспільства характеризує, з одного боку, ефективність функціонування політичної влади, держави по відношенню до його уповноваженим органам, а з іншого боку, ефективність громадянського суспільства.

Правові акти не містять реальних механізмів правового впливу громадських організацій на корупцію.

З цієї причини ми вважаємо, що належним кроком в боротьбі з корупцією і в посиленні ролі організацій громадянського суспільства в громадянському суспільстві є створення ефективної системи, що дозволяє державним установам впливати на ситуацію в галузі запобігання та виявлення корупції, яка б включала право:

1. залучення громадських організацій до діяльності з розслідування фактів корупційних правопорушень;

2. повідомляти про виявлені факти вчинення корупційних правопорушень спеціально уповноваженим особам в сфері боротьби з корупцією;

3. здійснювати громадський контроль за дотриманням законів щодо запобігання корупції та боротьби з нею.

Іншою, не менш важливою проблемою для розвитку громадянського суспільства є проведення зовнішньої політики без порівняння з громадською думкою. В результаті громадськість неодноразово блокувала різні державні проекти, які приймалися без врахування громадської думки.

Тому ми вважаємо за необхідне розширити коло питань, в яких задіяні організації громадянського суспільства, і залучити їх до формування зовнішньої політики через розробку різних державних програм і проектів. Держава також повинна заохочувати відносини між громадськими організаціями та міжнародними організаціями. Нарешті, при тісній співпраці обсяг фінансової, продовольчої, медичної та організаційної допомоги міжнародного недержавного сектора в кризових ситуаціях (і особливо в військових) різко зростає, що, звичайно, актуально для України.

Необхідно вирішити проблему співвідношення проголошеного принципу «державного невторчання» в сфері взаємодії демократичного уряду і громадянського суспільства.

На наш погляд, межі державного регулювання, створення та функціонування громадських організацій не можуть бути однаковими для всіх громадських організацій. Законодавча влада, яка робить єдину правову основу, базу діяльності громадських організацій, не повинна повністю уніфікувати їх правовий статус. У законодавстві про громадські організації було б доцільно більш детально регулювати їх відносини з органами влади, з огляду на специфіку кожного типу громадської організації і визначаючи оптимальний варіант правового регулювання для кожного типу громадської організації. Аналізуючи відмінності між різними типами громадських організацій, які необхідно враховувати при вдосконаленні законодавства, ми

можемо оцінити складність і обсяг роботи, пов'язаної з виконанням такого завдання.

Ми вважаємо, що питання внутрішньої структури організації, прийому в організацію, проведення зборів або засідань, взаємин між членами організації і взаємин між різними громадськими організаціями повинні вирішуватися самою організацією.

З цієї точки зору надзвичайно важливою є можливість їх власного регулювання самими громадськими організаціями. Це дає змогу побачити у власному статуті і регламенті конкретні завдання і цілі громадської організації, компетенцію її органів, її права і обов'язки, організаційні форми і методи роботи, порядок вступу в громадську організацію і виходу з неї та ін. Правові документи, корпоративні стандарти, які в них містяться, повинні відповідати загальним принципам, встановленим законом, розвиватися і конкретизувати їх стосовно до певного типу громадської організації.

Продовжуючи дотримуватися цих поглядів, необхідно на законодавчому рівні розширити сферу функціональних можливостей громадських організацій, щоб розрізняти різні типи правосуб'єктності, що впливають зі статусу організації як юридичної особи, що, в свою чергу, дає їй можливість бути в широкому діапазоні прав і обов'язків галузевих відносин. Цей комплекс заходів допоможе створити ефективні механізми взаємодії громадських організацій в сфері соціальних, екологічних, культурних та інших інтересів громадян України.

Область активної взаємодії правової держави і громадянського суспільства, що вийшла на перший план в сучасних реаліях, - забезпечення стану екологічної безпеки.

Дійсно, діяльність громадських об'єднань як компонентів громадянського суспільства в процесі екологічного контролю в значній мірі нерозвинена. Почасти це пов'язано з необхідністю подальшої законодавчої діяльності в цьому напрямку.

Ми вважаємо, що громадські організації повинні контролювати екологічні питання на рівні з державою.

Громадянське суспільство може бути створене тільки в тому випадку, якщо в ньому зацікавлена більшість громадян. В даний час в Україні спостерігається таке явище, як нігілізм, який є суттєвою перешкодою для розвитку як громадських організацій, так і суспільства в цілому. На наш погляд, держава і громадські організації повинні працювати разом, тільки тоді ми зможемо подолати ці негативні соціальні тенденції.

Отже, держава і громадянське суспільство повинні стати соціальними системами, які можуть взаємодіяти для свого розвитку. Держава повинна створювати всі необхідні умови для розвитку громадянського суспільства, переслідувати засновані на солідарності громадські інтереси, не втручатися в приватний сектор, надавати місцевим громадам реальні права по місцевим питанням, знаходити інструменти соціального компромісу і мати обмеження на регулювання відносин. Суспільство має піднятися до високого рівня розвитку з точки зору політичної обізнаності, політичної активності та поведінки. Кожен з нас повинен визнати, що саме ми формуємо наше майбутнє, і наше завдання - побудувати сильну незалежну державу.

3.2. Методика оцінки взаємодії органу влади з громадськістю з допомогою цифрових інструментів

На наш погляд, дуже важливим кроком у поліпшенні взаємодії влади з суспільством може бути оцінка їх діяльності за допомогою цифрових інструментів. Це дає вам можливість не тільки уявити реальну картину, але й виявити проблемні проблеми та сформулювати бачення необхідних змін та вдосконалень.

Україна вже робила перші спроби запровадити таку оцінку. Зокрема, відповідна оцінка була проведена наприкінці 2011 року Секретаріатом Кабінету Міністрів України. На основі його висновків було внесено пропозиції щодо усунення недоліків у роботі, що стосується "взаємодії з громадськістю", та дано вказівки керівництву.

У 2012 році в рамках національної політичної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні Національне агентство з питань державної служби (НАПН) розробило процедуру оцінки діяльності органів виконавчої влади в Україні. сфера зв'язків з громадськістю та відповідні показники: навички, організація, техніка та персонал відділу зв'язків з громадськістю, планування та організація роботи, консультації з громадськістю, взаємодія з громадською радою та сприяння розвитку громадянського суспільства. Результати аналізу опублікував Центр адаптації державних послуг до стандартів ЄС1.

У 2013 році Секретаріат Кабінету Міністрів України вдосконалив методологію оцінки роботи органів виконавчої влади у сфері зв'язків з громадськістю. Результатом оцінки став аналітичний звіт, представлений керівництву Кабінету Міністрів України, опублікований на веб-сайті уряду "Громадянське суспільство і влада" та направлений Координаційній раді з питань розвитку громадянського суспільства під головуванням Президента України, керівникам громадських рад, створених органами виконавчої влади. відповідно до рішення Ради Міністрів України від 3 листопада 2010 р. №996, адресованого органам виконавчої влади для розгляду на роботі.

Уроки, отримані в результаті аналізу, є основою для подальшої діяльності у галузі методичного забезпечення оцінки діяльності органів виконавчої влади у цій галузі.

У 2016 році робоча група, що складалася з представників Департаменту інформації та зв'язків з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України, Центру пристосування державних служб до стандартів ЄС, Творчого центру ССС та експертів інших організацій громадянського суспільства розробила пілотний метод оцінки. емність органів. Виконавча влада у значенні "взаємодії з суспільством". Методологія була апробована під час оцінювання 2016-2017 рр. У НАПН та Міністерстві молоді та спорту України. У 2018 році група підготовлених експертів застосувала методологію для оцінки діяльності різних місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Ці роботи були проведені в рамках проекту "Демократизація, права людини та розвиток громадянського суспільства в Україні", який реалізується ПРООН за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Данії.

У 2017 році Кабінет Міністрів України прийняв Типовий порядок оцінки роботи державних службовців³, який передбачає щорічне визначення завдань та ключових показників ефективності, ефективності та якості державних службовців. які обіймають посади державних секретарів. Керівник центральних органів виконавчої влади. Зокрема, для державних секретарів у міністерствах на 2018 рік була призначена місія «забезпечити взаємодію міністерства з громадськістю»⁴, ключовим показником якої є оцінка ефективності роботи апарату міністерства. у зоні "взаємодії з громадськістю". Запропонований метод може бути використаний для цієї оцінки.

Методологію можна використовувати для участі групи зовнішніх експертів / експертів або самооцінки, коли міністерство (інший ЦОВВ) створює внутрішню групу з оцінки, а її діяльність охоплюється веб-сайтом або порталом.

Визначити стан та ефективність (ступінь реалізації конкретних завдань) взаємодії з громадською думкою Міністерства (або будь-якого іншого ЦОВВ) та розробити рекомендації щодо покращення функціонування своєї роботи в цьому секторі, пропагуючи принципи належного управління.

Завдання оцінки - визначити ефективність міністерства (або іншого ЦОВВ) у "взаємодії з громадськістю за допомогою цифрових інструментів", використовуючи такі параметри: соціальна інформація, громадські консультації, участь громадськості у розробці та реалізації політики (діалог), партнерство між організаціями громадянського суспільства та органами виконавчої влади; Визначити ступінь виконання певних завдань міністерства (або іншого ЦОВВ) у питанні "взаємодії з громадськістю"; Сформувати рекомендації щодо вдосконалення діяльності міністерства (або іншого ЦОВВ) у сфері "взаємодії з громадськістю"

Об'єктом оцінки є PR-діяльність міністерства (або іншого ЦОВВ).

Об'єктом оцінки є ступінь реалізації функцій виконавчого органу у сфері зв'язків з громадськістю відповідно до вимог українського законодавства та зобов'язань українського уряду щодо реалізації принципів належного управління.

Методи, використані під час оцінювання:

- Аналіз законодавчих актів, прийнятих органом виконавчої влади для реалізації функції взаємодії з підприємством;
- аналіз офіційних звітів, листів, протоколів засідань, а також статистики та статистики;
- аналіз публічних звітів та відкритих даних відповідних громадських організацій;
- аналіз змісту офіційного веб-сайту органу, відповідального за подання заявки;
- індивідуальні та групові співбесіди; Дискусії у фокус-групах.

Джерела інформації для збору даних:

- офіційні звіти про виконання Національної стратегії розвитку громадянського суспільства на період 2016-2020 рр .;

- офіційні звіти відповідно до вимог українського закону "про доступ до публічної інформації", відповідних постанов Раді Міністрів України;

- офіційний веб-сайт міністерства (або будь-якого іншого ЦОВВ);

- веб-сайт громадянського суспільства та уряду;

- веб-сайти організацій громадянського суспільства, що співпрацюють з міністерством (або іншим ЦОВВ);

- Матеріали з інтерв'ю з членами громадської ради та інших дорадчих органів міністерства (або іншого ЦОВВ), а також з представниками громадських організацій

- Компанія з досвідом роботи у відносинах з міністерством (або іншим ЦОВВ);

- представник департаменту, відповідального за міністерство (або іншого ЦОВВ)

- виконувати функцію "взаємодії з компанією";

- Звіти, показники та оцінки міжнародних урядових та неурядових організацій щодо рівня та статусу соціальної участі в Україні.

Інструменти оцінки:

- матриця показників вимірювання ефективності;

- анкета самооцінки підрозділом Міністерства, відповідальним за реалізацію функції „Взаємодія з суспільством”;

- частково структурована анкета співбесіди;

- анкета для оцінки відповідного змісту офіційного веб-сайту;

- посібник для обговорення у фокус-групах.

Рис. 3.1 Кроки проведення оцінки

Важливість підтримки даних та вимірювань. Оцінку дуже важко провести без отримання достовірної інформації про результати взаємодії міністерства (інших ЦОВВ) з громадськістю. Для забезпечення цієї надійності враховуються офіційні дані з відкритих джерел інформації.

Крім того, в інтерв'ю з представниками цільових груп необхідно пояснити інтерпретацію кількісних показників діяльності міністерства (іншого ЦОВВ), а також якісні характеристики функції PR.

Наведена матриця використовується для оцінки. Кожен рівень взаємодії (інформація, громадські консультації, участь у політичному процесі, партнерство) визначає прогрес на кожному етапі (планування, діяльність, результати). У відповідних клітинках робляться короткі записи, що характеризують стан та обґрунтовують оцінку.

На кожному рівні потрібно знати, що відбувається та які результати були отримані на етапах планування, дії, ефекту / наслідку. У той же час враховуються заплановані заходи, спричинені рішеннями, що впливають із вимог законодавства, окремі APN. Наприклад, на рівні "громадських консультацій" на "фазі планування" міністерство повинно підготувати орієнтовний річний план консультацій з громадськістю. Тому під час оцінки слід перевірити, чи є цей план доступним, чи був він опублікований, ким він затверджений та як визначався його зміст.

Таблиця 3.1. Матриця проведення оцінки

РІВНІ ВЗАЄМОДІЇ	ЕТАПИ	Прогрес (тренди або динаміка) у досягненні результатів			
		0-1	1,25-2	2,25-3	3,25-4
		Результати не вимірюються через їх відсутність або декларуються лише наміри	Наявні незначні результати або є одиничні (разові) прояви	Наявні суттєві результати	Наявні відмінні результати, що відзначаються сталістю
ІНФОРМУВАННЯ	ПЛАНУВАННЯ				
	Опис отриманих даних				
	ДІЯ				
	Опис отриманих даних				
	РЕЗУЛЬТАТИ				
	Опис отриманих даних				
.....					

На основі зібраних фактів та даних експерти приймають рішення про прогрес у досягненні очікуваних результатів. Насправді цей прогрес можна оцінити за чотирибальною шкалою на будь-якому етапі та рівні. Якщо оцінка проводиться зовнішніми експертами, вона ґрунтується на думці принаймні трьох експертів (середнє арифметичне). Це означає, що слід залучити принаймні трьох зовнішніх експертів. У разі самооцінки вона подається на підставі результатів обговорення даних, отриманих від групи внутрішньої оцінки (яка повинна об'єднати представників різних організаційні одиниці).

На основі результатів для кожного рівня визначається загальний бал для цього рівня. У наведеному вище прикладі рівень "інформації" оцінюється в 211. Цей рейтинг вказує на те, що менеджер отримав деякі, але не суттєві результати "рівня інформації". Як правило, ці результати представляють

собою окреме відображення окремих результатів без достатньої послідовності. Незважаючи на значні зусилля, ефективність цих заходів є незначною і не надає громадськості достатньої очікуваної інформації.

Перед заповненням матриці слід проаналізувати організаційну структуру зв'язків з громадськістю. Для цього необхідно вивчити організаційну структуру органу виконавчої влади, організацію та забезпечення ресурсами його структурного підрозділу з метою забезпечення організації взаємодії з громадськістю.

При цьому слід звертати увагу на відповідні процеси управління, структуру взаємодії різних структурних підрозділів виконавчого органу при інформуванні громадськості, організації консультацій з громадськістю тощо.

На основі зібраних даних експерт з оцінки визначає оцінку для кожного рівня в межах кожного рівня взаємодії. Якщо оцінку проводять кілька експертів (для оцінки суб'єктивності рекомендується група з трьох експертів), остаточна оцінка (середнє арифметичне) для кожного рівня взаємодії аудиторії визначається експертним судженням.

Структура звіту про оцінку активів Інституту повинна включати: підрядника для "взаємодії з громадськістю"; перелік документів, що підлягають аналізу під час оцінки; Питання для співбесіди з представником органу виконавчої влади; планують організувати фокус-групу з представниками уряду; Зразок анкети для співбесід з членами громадської ради; вимоги щодо публічної звітності; Висновки та рекомендації; Програми.

Ключовою особливістю належного управління є спрямованість на діалог з громадськістю, відкритість та прозорість та забезпечення довіри громадськості до влади. Сучасне суспільство вимагає від уряду більшої відкритості, прозорості та зворотного зв'язку при реалізації державної політики. Єдиним виправданням таких очікувань може бути використання діалогічних форм управління, які, у свою чергу, перетворюються на різні моделі партнерства.

ВИСНОВКИ